

секційне засідання:

Бухгалтерський облік, аналіз та аудит

Оголь О.О.

студентка

Сумський державний університет

м. Суми, Україна

Плікус І.Й.

доцент кафедри фінансів і кредиту, к.е.н.

Сумський державний університет,

м. Суми, Україна

МЕТОДИКИ ОЦІНКИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ПРИ ЗДІЙСНЕНІ ВАРТІСНОГО АУДИТУ БІЗНЕСУ

В умовах сучасної ринкової економіки значних темпів набуває розвиток нематеріальних активів (інтелектуальної власності та інтелектуального капіталу), як основних ресурсів економічного зростання та джерела додаткової вартості підприємства. Тому питання оцінювання інтелектуального капіталу на сьогодні є досить вагомим та потребують подальших досліджень.

Зазначимо, що наявність багатьох поглядів на сутність поняття «інтелектуальний капітал»¹, призвели до великої кількості методів оцінки визначення вартості інтелектуального капіталу, тобто ідеального методу оцінки поки не існує, це зумовлено, насамперед, тим, що для оцінки необхідна інформація, накопичена в різних галузях знань - менеджменту, економіки, фінансів, тощо і потребує синтезу методу оцінки [4].

Узагальнюючи існуючі методи оцінки інтелектуального капіталу, дійшли висновку, що традиційними методами оцінки інтелектуального капіталу є: ринковий підхід, витратний та дохідний. При цьому, ринковий підхід передбачає використання методу порівняльних продажів, але, виходячи з того, що кожний об'єкт оцінки є унікальним та знайти аналогічний практично неможливий, то такий підхід застосовується рідко. За витратним підходом

¹ Деякі дослідники (К. Свейбі, Е. Брукінг) [1, с. 100; 2, с. 86] трактують поняття інтелектуального капіталу, як систему, що функціонує з метою пошуку оптимальної інтелектуальної ефективності. Інша частина вчених (Т. Стюарт) стверджують про зв'язок інтелектуального капіталу саме з людським фактором [3].

визначається поточна вартість витрат на відтворення або заміщення об'єктів оцінки в поточних цінах і наступному корегуванні на суму амортизації; отримана за допомогою цього підходу оцінка, як правило, відрізняється від справедливої вартості нематеріального активу [5, с. 92]. Дохідний підхід ґрунтується на встановленні причинного зв'язку між функціональними якостями об'єкта інтелектуальної власності та майбутніми доходами від його використання. Аналіз існуючих підходів до оцінки дозволив зробити рекомендації щодо використання цих підходів до оцінки інтелектуального капіталу при вартісному аудиті бізнесу (табл.1).

Таблиця 1 – Рекомендації щодо застосування підходів до оцінки інтелектуального капіталу*

Інтелектуальна власність (інтелектуальні активи)	1	2	3
Патенти, товарні знаки, об'єкти авторського права, родовища, права по франчайзингу	Дохідний	Ринковий (порівняльний)	Витратний
Інформаційне програмне забезпечення	Витратний	Ринковий (порівняльний)	Дохідний
Програмні продукти	Дохідний	Ринковий (порівняльний)	Витратний
Дистриб'юторські мережі, корпоративна практика і процедури, кваліфікована робоча сила	Витратний	Дохідний	Ринковий (порівняльний)

* узагальнено виходячи з [6, с.76]

Зазначимо, що окрім традиційних методик, існує багато інших, за якими проводиться оцінка інтелектуального капіталу, а саме: модель Б. Лева «Value Chain Blueprint», методика консалтингової фірми Ernst & Young «Measures that Matter», баланс «Konrad Group», «Skandia Navigator», «Коефіцієнт Тобіна» тощо.

Підсумовуючи, зазначимо, що існування такої кількості підходів до оцінки інтелектуального капіталу підтверджують необхідність дослідження комплексної системи оцінки інтелектуального капіталу підприємств, яка може бути використана при вартісному аудиті бізнесу, так як ефективно

використання інформації о вартості бізнесу дозволяє максимально задовольнити інтереси власника, кредиторів і держави, а також може призвести до покращення фінансового стану підприємства [7, с.236].

Література:

1. Свейби К.Е. Теория фирмы, основанная на знаниях / К.Е.Свейби // Интеллектуальный капитал. – 2001. – Т. 2. – № 4. – С.300
2. Брукінг Е. Интеллектуальный капитал / Пер. з англ. – СПб .: Питер, 2001. – 288 с.
3. Стюарт Т.А. Интеллектуальный капитал новый источник богатства организации / Т.А. Стюарт – М.: Поколение, 2007.
4. Обзор методов оценки интеллектуального капитала // Агенство по инновациям и развитию – Режим доступу: <Http://www.innoros.ru/innovacii/kadrah/obzor-metodov-otsenki-intellektualnogo-kapitala>
5. Андрощук Г. А. Ринки технологій:: проблеми ліцензійного обміну [Текст] / Г. А. Андрощук // Стратегія економічного розвитку України: наук. зб. – Вип. 7. – К.: КНЕУ, 2001. – С. 183-193.
6. Банасько Т. М. Оцінка нематеріальних активів для потреб обліку / Т. М. Банасько // Міжнародний збірник наукових праць. – Вип. 3 (15). – С. 76–83.
7. Плікус, І.Й. Вартісний аудит бізнесу у процедурі банкрутства [Текст] // І.Й. Плікус : Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (8-9 квітня 2013 р., м. Дніпропетровськ). - Дніпропетровськ : Герда. - 2013. - С. 236-238

Оголь О.О., Плікус І.Й. Методики оцінки інтелектуального капіталу при здійсненні вартісного аудиту бізнесу / О. Оголь, І.Плікус // Соціально-економічний розвиток держави: досвід, проблеми, перспективи: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 23-24 жовтня 2015 р.). У 2-х частинах – К.: ГО «Київський економічний науковий центр», 2015 – Ч. 2. – 112 с.